

Značilnosti odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2022

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 16.08.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0034>)

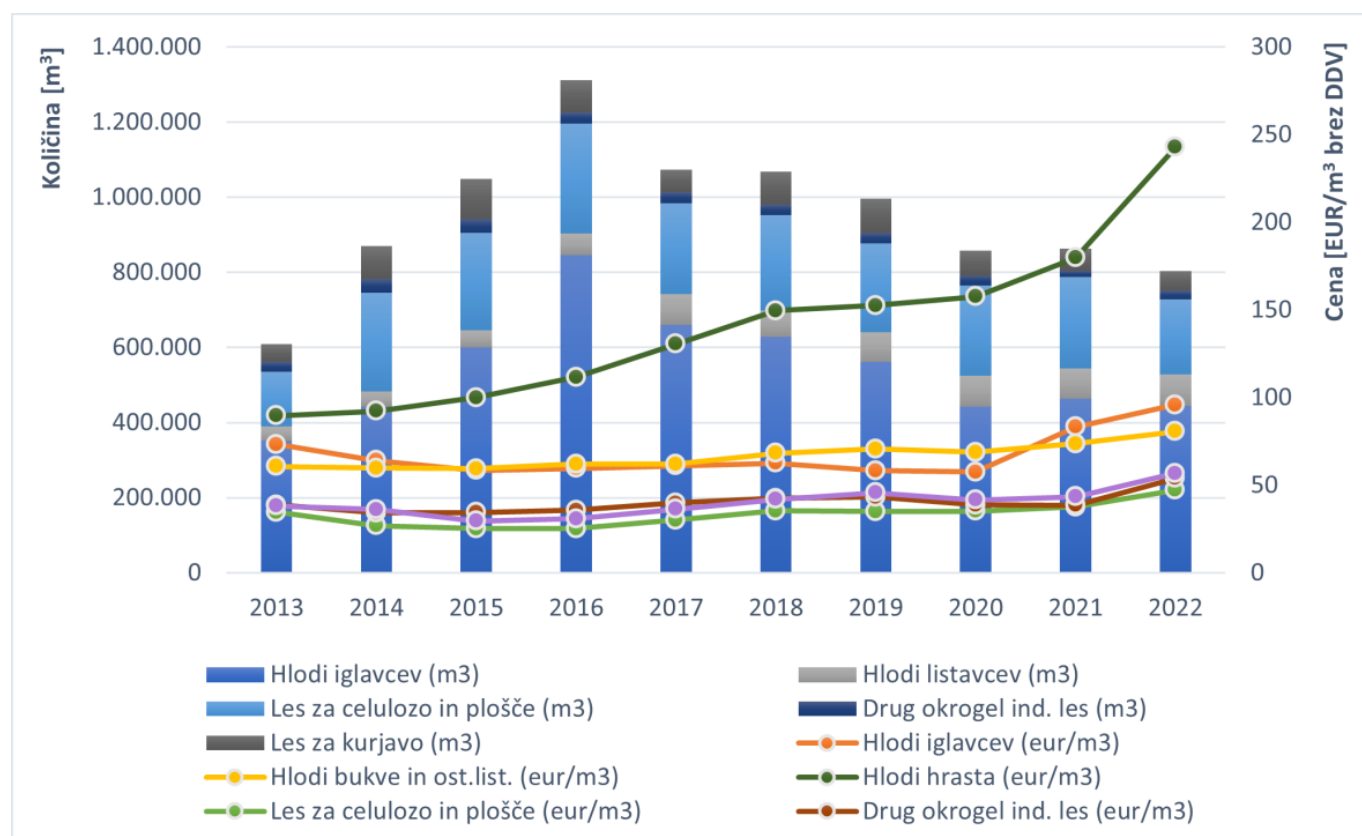

V prispevku obravnavamo ključne značilnosti odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v Sloveniji in analiziramo količine, vrednosti ter cene. Glavna vira podatkov sta Statistični urad RS in Gozdarski inštitut Slovenije.

Metodologija spremljanja značilnosti odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov je bila opisana v publikaciji *Kazalniki gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji* (ur. Triplat, 2022), zato v tokratnem prispevku objavljamo le rezultate analiz, s poudarkom na letu 2022.

Količine in struktura odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2022

Statistični urad RS (SURS) z raziskavo »Odkup lesa« na mesečni ravni zbira podatke o količinah, vrednostih in povprečnih cenah gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov, ki so se pojavili na trgu. Zaradi načina zbiranja podatkov, SURS z raziskavo zajame med 40 in 50 % količin okroglega lesa pridobljenega iz zasebnih gozdov, ki v enem letu vstopi na trg. Zato je pri interpretaciji predvsem absolutnih podatkov potrebna previdnost. V letu 2022 je odkup gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov znašal 802.851 m³, kar je 7 % manj kot leta 2021. V strukturi odkupa je s 55 % prevladoval odkup hlodovine iglavcev, s 14 % sledi odkup lesa za celulozo in plošče iglavcev, 11 % skupnega odkupa je predstavljal odkup lesa za celulozo in plošče listavcev, 6 % je bilo lani odkupa hlodov bukve ter enak delež lesa za kurjavo listavcev.

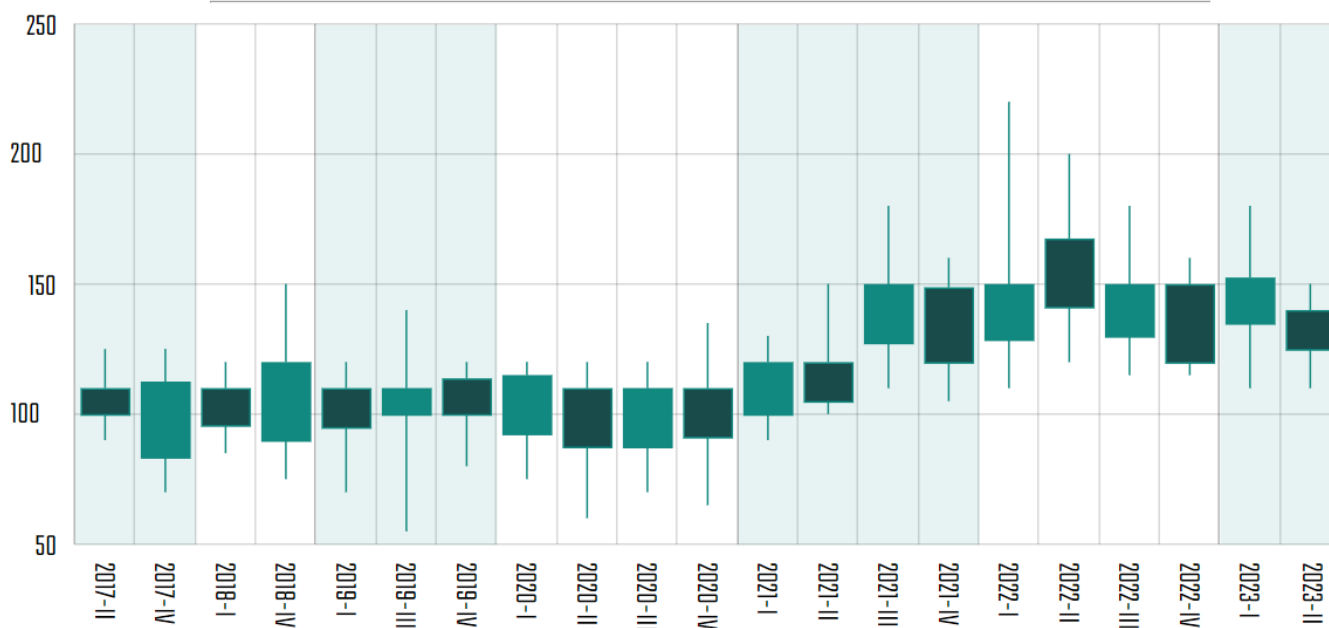

Slika 1: Odkupne količine in povprečne cene posameznih skupin gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v zadnjem desetletnem obdobju (količine odkupa so prikazane v stolpcih, odkupne cene pa z linijami). (Vir: Statistični urad RS (SURS); preračuni: Gozdarski inštitut Slovenije (GIS))

Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022 rekordne

Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti iz zasebnih gozdov na mesečni ravni spremljata SURS in sicer za 10 skupin gozdnih lesnih sortimentov, ter na vsako četrletje Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) za 38 sortimentov razvrščenih v kakovostne razrede. Po podatkih SURS so bile povprečne letne odkupne cene vseh skupin gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022 rekordne, odkar od leta 2006 SURS vodi to raziskavo. Izjema je skupina les za kurjavo iglavcev, katere povprečna cena v 2022 ni presegla rekordne vrednosti iz leta 2021. Po podatkih SURS-a je povprečna letna odkupna cena hlodovine iglavcev v letu 2022 znašala 95,72 EUR/m³ brez DDV. Ta cena je za 15 % višja v primerjavi z letom 2021 in za 60 % (oz. 36 EUR/m³ brez DDV) višja od povprečne cene v obdobju 2016–2020. Trend naraščanja cen hlodovine listavcev se nadaljuje tudi v letu 2022, najbolj izrazit dvig je opaziti pri hlodovini hrasta, katerega povprečna cena je lani znašala 242,79 EUR/m³ brez DDV (+35 % v primerjavi z letom 2021). Cene lesa za celulozo in plošče med leti nihajo, pri iglavcih se je cena v obdobju 2018–2021 gibala okrog 30 EUR/m³ brez DDV, v letu 2022 pa je se je zvišala na 40,63 EUR/m³ brez DDV. Pri listavcih je bila povprečna cena v letih 2020 in 2021 okrog 43 EUR/m³ brez DDV, v letu 2022 pa je znašala 55,59 EUR/m³ brez DDV (+27 % v primerjavi z letom 2021). Povprečna letna cena lesa za kurjavo iglavcev se je v letu 2022 znižala za 19 % v primerjavi z letom 2021, pri listavcih pa se je zvišala za 33 % in je znašala 60,79 EUR/m³ brez DDV.

Tudi GIS, ki štirikrat letno spremlja odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti iz zasebnih gozdov, je v letu 2022 zabeležil visoke cene tako pri hlodovini kot pri lesu slabše kakovosti. Cene hlodovine iglavcev so bile najvišje zabeležene spomladi, v maju so srednje vrednosti (mediane) za kakovostne razrede od D2 do A znašale od 80 do 151 EUR/m³ brez DDV. Prav tako maja je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov smreke znašala 120 EUR/m³ brez DDV, kar je 33 % več kot maja 2021, ko je le ta znašala 90 EUR/m³ brez DDV. V povprečju so se cene pri hlodih smreke v letu 2022 najbolj zvišale za kakovostna razreda D1 in D2. Cene hlodovine buke in hrasta so bile v letu 2022 najvišje zabeležene pozno jeseni, v novembru so se cene v primeru buke gibale med 80 EUR/m³ brez DDV (za kakovostni razred D) in 120 EUR/m³ brez DDV (za kakovostni razred A1), v primeru hrasta pa med 100 EUR/m³ brez DDV (kakovostni razred D) in 500 EUR/m³ brez DDV (kakovostni razred F1). Predvsem zaradi energetske krize so bile v novembru, ko je GIS opravil raziskavo, zabeležene tudi rekordne cene industrijskega lesa slabše kakovosti in lesa za kurjavo. Cene lesa za celulozo in plošče so se za iglavce gibale med 45 in 50 EUR/m³ brez DDV, za bukev in ostale trde listavce pa med 70 in 83 EUR/m³ brez DDV. Cene lesa za kurjavo so bile v novembru 2022 za polovico višje kot februarja 2022 in je za bukev mediana znašala 83 EUR/m³ brez DDV, za ostale trde listavce pa 73 EUR/m³ brez DDV.

Grafikon prikazuje cene sortimentov v EUR/m³ za drevesno vrsto **Smreka** v kakovostnem razredu **A**.

Slika 2: Minimalna, maksimalna in srednja vrednost (mediana) odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v obdobju 2017–2023. Podatki so prikazani v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti za smreko kakovostnega razreda A. Na spletni strani so podatki prikazani po drevesnih vrstah za vsak kakovostni razred posebej. S klikom v legendi najprej izberemo drevesno vrsto in nato željeni kakovostni razred (na abscisni osi so z rimskimi številkami označena četrtletja znotraj leta). (Vir: Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) - <http://wcm.gozdis.si/cene-okroglega-lesa>)

Ocena stanja kazalnika Odkup lesa iz zasebnih gozdov v letu 2022

Iz podatkov statistične raziskave SURS-a o količini odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov je predvsem zaradi delnega zajema obsega celotnih odkupnih količin težko oceniti stanje kazalnika. Kljub temu pa so ti podatki koristni pri spremljanju gibanja trendov odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov. Zato si pri oceni stanja kazalnika pomagamo tudi s podatki o strukturi proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov v zasebnih gozdovih in sicer s količinami, ki so se v letu 2022 pojavile na trgu. Obseg odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov je povečan le v letih obsežnih sanitarnih sečenj. Količine odkupa se od 2016 naprej znižujejo, vendar ostajajo višje od količin odkupa v obdobju 2006–2013. V letu 2022 se je na trgu pojavilo 63 % pridobljenih gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov, ostalo se je porabilo za domače potrebe. Slovenski trg gozdnih lesnih sortimentov in gibanje cen le teh postajajo vedno bolj odvisni od razmer v sosednjih državah in na širšem evropskem in svetovnem trgu. Cene gozdnih lesnih sortimentov so bile v letu 2022 rekordne, kljub temu pa aktivnost zasebnih lastnikov gozdov pri izvajanju sečnje ni bila izrazito povečana. Zaradi visokih cen gozdnih lesnih sortimentov je bila lesnopredelovalna industrija primorana aktivno iskati in si zagotavljati količine lesa po njim sprejemljivi in ekonomsko upravičeni ceni. Zaradi trenutnega ohlajanja gospodarstva v tujini, je tudi pri nas pričakovati nadaljevanje nižanja cen okroglega lesa.

Več informacij o značilnostih odkupa gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v Sloveniji je prosto dostopnih v širši obliki kazalnika.

Viri

STARE, Darja, ŠČAP, Špela. 2019. Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v Sloveniji = Purchase prices of the forest wood assortments from private forests in Slovenia. Gozdarski vestnik, letn. 77, št. 4, str. 170–178

Statistični urad RS (SURS). 2023. Metodološko pojasnilo Odkup lesa. Vir dostopen na: <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8205/16-052-MP.pdf>

ŠČAP, Špela. 2022. Odkup lesa iz zasebnih gozdov. V: TRIPLAT, Matevž (ur.). Kazalniki gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, str. 66-74. DOI: 10.20315/SFS.183

ŠČAP, Špela, ZAFRAN, Janez. 2022. Metodologije spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov v izbranih državah. Acta Silvae et Ligni, 128, str. 19-31. DOI: 10.20315/ASetL.128.3

ŠČAP, Špela, FLAJŠMAN, Katarina. 2023. Pregled nad cenami gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022. InfoGozd : skrbno z gozdom, let. 4, št. 1, str. 19-27. DOI: 10.20315/IG.2023.0004